https://doi.org/10.36007/5383.2026.221

TÁRSADALMI VÁLTOZÁSOK - GAZDASÁGI KIHÍVÁSOK MAGYARORSZÁG VONATKOZÁSÁBAN SOCIAL CHANGES – ECONOMIC CHALLENGES IN HUNGARY

Ildikó LAKI[31] – Krisztina SCHOTTNER[32]

ABSTRACT

In Hungary, we have witnessed significant social and economic changes in recent decades. These include population decline, emigration, rising mortality rates, and the socialization of various economic decisions. Society and the economy are inextricably linked: when one changes, the other reacts. In recent decades, both areas have undergone rapid transformation in Hungary. Our study aims to provide a brief summary of Hungary's economic and social life over the past five years. It raises questions such as what population policy decisions are linked to individual economic developments, and what specific tasks need to be addressed by individual actors in economic life, individual members of society, and institutions. If society is able to respond flexibly—through education, social policy, and community building—then economic changes can benefit everyone.

KEYWORDS
economic change, social issues, 21st century situation, balance, change

BEVEZETŐ

Az elmúlt évtizedekben jelentős társadalmi és gazdasági változásnak lehettünk tanúi Magyarországon. E körbe tartozik a népességszám csökkenés, a kivándorlás, a halálozások emelkedése, illetve a különböző gazdasági döntések társadalmasiasítása. A társadalom és a gazdaság elválaszthatatlanul összekapcsolódik: ha változik az egyik, reagál a másik terület. Az elmúlt évtizedekben – amennyiben Magyarországot nézzük - mindkét terület gyors átalakuláson ment keresztül. Ilyennek tekinthetőek az új technológiák, a környező országok, távoli világ által generált problémák megjelenése, életmódbeli változások, valamint a gazdaságban megjelenő újszerűségek, mechanizmusok. Ezek a változások lehetőséget is hordoznak, de komoly kihívásokkal is szembesítenek – különösen akkor, ha a társadalom nem tud időben alkalmazkodni.

Magyarország, hasonlóan más európai országokhoz, folyamatos változáson megy keresztül, legyen az politikai, gazdasági vagy társadalmi. Az elmúlt évek válságai – a koronavírus-járvány, az orosz-ukrán háború, az infláció és az energiaválság – mélyreható társadalmi és

[31] Laki Ildikó, Milton Friedman Egyetem, Nemzetközi és Politikatudományi Tanszék, laki.ildiko@uni-milton.hu
[32]Schottner Krisztina, Milton Friedman Egyetem, Nemzetközi és Politikatudományi Tanszék, schottner.krisztina@uni-milton.hu

gazdasági hatásokat gyakoroltak Magyarországra is. „E sokkhatások nemcsak a gazdasági szerkezetet érintették, hanem a társadalmi attitűdök, életmódok és megküzdési mechanizmusok alakulására is jelentős befolyással voltak. Az egyes társadalmi rétegek képesek voltak a válságokat akár lehetőségként is kezelni, aktívan reagálni a változásokra: a megtakarítási hajlandóságuk növekedésével, a pénzügyi tudatosságuk fokozódásával és a rugalmas alkalmazkodásukkal." (Századvég, 2025)
Magyarország népessége folyamatosan csökken, ahogy a gyermekek születésének aránya is. A helyi társadalmak küzdenek a településeik fenntartásáért és működtetéséért, mely bár részben eredményes, a településekről történő elvándorlás napjaink aktív tényezője maradt.
Tanulmányunk két terület köré csoportosítva vázolja fel az elmúlt évek magyarországi helyzetét – gazdasági és társadalmi megközelítésből egyaránt.

SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

A tanulmány elkészítésében számos szakirodalom került felhasználásra, melyek mindegyike a téma feldolgozását, a legfontosabb felvetések megértését segítette. A tanulmány központi elemeit az IMF, az Eurostat, az OECD jelentések, valamint a KSH adatok adták. Az összefoglaló tanulmány illusztratív módon ismerteti a magyar gazdaság és társadalom legfőbb helyzetképét, ebből adódóan a legkritikusabb megoldási pontokat. megoldásra váró feladatokat. A gazdasági adatok illusztrálásával egyrészt az elmúlt néhány év, esetenként évtized helyzetképét, másfelől a magyarországi és az európai társadalmi, illetve gazdasági változások valódi arcát.
Az OECD 2024-es országjelentése erőteljesen fókuszált a Magyarországi helyzetre, különös tekintettel a külső feltételek befolyásolásának kérdésére. A KSH adatai és kiadványai (Magyarország 2024) a gazdasági helyzet, valamint a munkaerőpiac összehasonlításának legfontosabb elemeit tárták fel, a GDP növekedésének hátterében. Kőműves és munkatársai által írott tanulmányok - *Challenges of the labour market and employment in Hungarian agriculture* és *Labour Shortage and Labour Retention as a Possible Strategy*- további fontos etapját adták a jelen dolgozatnak, legfőbb mondanivalójukkal a munkaerőre vonatkozó kérdésekben. A társadalomra vonatkozó adatokat és értékeléseket a különböző szakpolitikai elemzések és a KSH adattára adta, melyben különös figyelem illeti a szakmai diskurzusok végső következtetéseit. A társadalmi elemzések további alapját *A társadalmi csoportok helyzete Magyarországon 2019-2024.* című kiadvány (2025) adta, amelyből látható vált, hogy a gazdasági és társadalmi válságok egyenlőtlen, a magasabb jövedelmű, nagyvárosban élő háztartások/csoportok könnyebben alkalmazkodtak, míg az alacsonyabb jövedelműek és vidéki régiók lakóit bizonytalanság jellemzi. Továbbá azt is láthattuk egy-egy összefoglaló által - *Idős családtagot gondozók főbb társadalmi-demográfiai jellemzői és szubjektív jólléte, az otthoni és munkahelyi teendők egyensúlya* és *OECD Economic Outlook* jelentésből (2024), hogy a magyar demográfiai trendek – elöregedés, csökkenő aktív korúak aránya, elvándorlás – komoly strukturális kockázatot jelentenek a magyar gazdaság és társadalom számára.

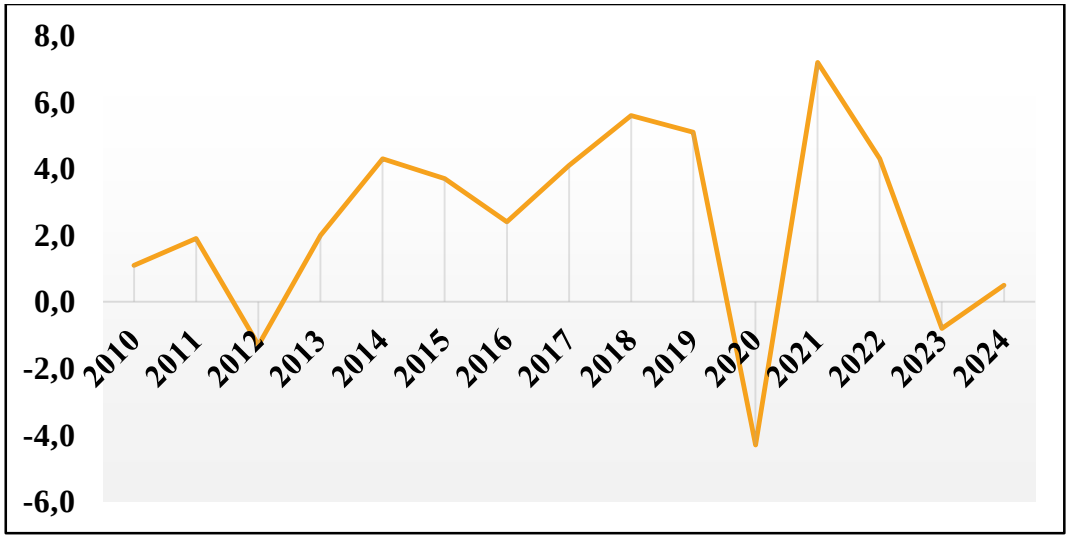
Magyar gazdaság az eredmények tükrében

A 2020-as évek első felét a világgazdasági és világpolitikai bizonytalanságok felerősödése jellemezte. A pandémia hosszú távú gazdasági hatásai, a tartós inflációs nyomás, az energiaárak volatilitása, valamint az orosz–ukrán háború következményei egyaránt éreztették hatásukat globálisan, Európában és Magyarországon is. A Nemzetközi Valutaalap

(IMF) 2025-ös Magyarországra vonatkozó értékelése szerint a hazai gazdaság az elmúlt három évben stagnált, az infláció továbbra is jóval magasabb az MNB 3%-os céljánál, miközben az alkalmazott gazdaságpolitikai eszközök – ár- és kamatsapkák, extra adók, hiteltámogatások – torzítják a piac működését, és gyengítik a befektetői bizalmat (IMF, 2025). Az IMF hangsúlyozza: A gazdasági kilátásokra lefelé mutató kockázatot jelenthet a mélyülő geogazdasági fragmentáció, az emelkedő kereskedelmi feszültségek és a geopolitikai konfliktusok, amelyek növelik az energia- és nyersanyagárak volatilitását. Ezek a tényezők nemcsak az exportlehetőségeket szűkítik, hanem közvetve inflációs nyomást is okozhatnak.
Az OECD 2024-es országjelentése is megerősíti, hogy Magyarország növekedési kilátásait nagymértékben befolyásolják a külső keresleti feltételek, különösen a német gazdaság gyenge teljesítménye. A szervezet kiemeli, hogy bár a munkaerőpiac viszonylag stabil maradt, a foglalkoztatás bővülése megtorpant, és a gazdaságpolitika kiszámíthatatlansága hátráltatja a beruházásokat (OECD, 2024).
A munkanélküliségi ráta Magyarországon 2025 elején 4,3% volt (KSH, 2025a), ami az EU-átlaghoz képest kedvező érték, de a strukturális foglalkoztatási problémák – például az alacsony aktivitási ráta és a régiós különbségek – továbbra is fennállnak. Az Eurostat adatai alapján Magyarország a középmezőnyben helyezkedik el az uniós munkanélküliségi rangsorban, azonban a fiatalok és az alacsony képzettségűek körében a munkanélküliség még mindig magasabb az EU-átlagnál (Eurostat, 2025).
A világgazdasági és világpolitikai zavarok – köztük az infláció, a geopolitikai feszültségek és a kereskedelmi bizonytalanság – jelentős hatással vannak Magyarország gazdaságára. Az IMF és OECD jelentései alapján a hazai gazdaságpolitika alkalmazkodóképessége kulcsfontosságú. Demográfiai szempontból a természetes népességfogyás gyorsul, és ezt csak részben ellensúlyozza a migráció. A munkanélküliség ugyan alacsony, de a strukturális problémák kezelésére átfogó gazdaság- és társadalompolitikai válaszokra van szükség.
A magyar társadalom és gazdaság helyzete napjainkban több tényező együttes hatásából formálódik. Az ország az Európai Unió tagjaként a globális folyamatok része, ugyanakkor sajátos belső társadalmi és gazdasági kihívásokkal is szembenéz.

Gazdasági helyzet

1 Makrogazdasági mutatók: A GDP mérsékelt növekedése mutatható ki, mely erősen kitett a nemzetközi gazdasági folyamatoknak. Az infláció az utóbbi időben kiemelkedően magas volt, ami jelentősen rontotta a lakosság vásárlóerejét.

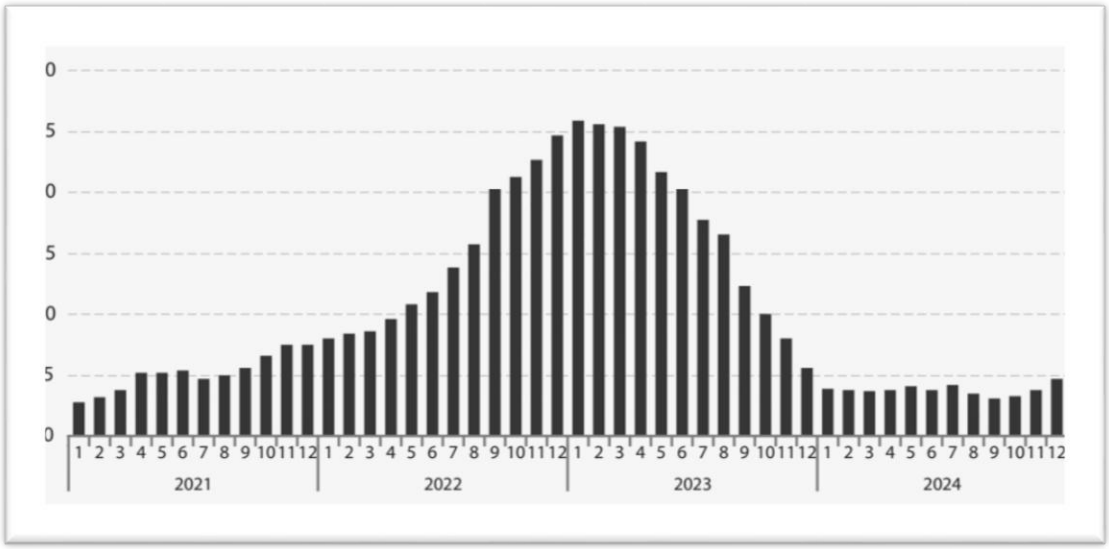

1. ábra: A magyar GDP éves %-os növekedési rátája
Forrás: Magyarország 2024, KSH, 2025

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH, 2025) adatai alapján a magyar bruttó hazai termék (GDP) éves növekedési üteme az elmúlt másfél évtizedben erőteljes ingadozásokat mutatott. A 2010 és 2019 közötti időszakban a GDP alapvetően pozitív trendet követett, időszakosan 4-5% közötti növekedéssel, amely 2014-ben és 2018–2019-ben érte el csúcspontját. Ezeket az éveket stabil belföldi kereslet, uniós forrásokból finanszírozott beruházások és kedvező nemzetközi konjunktúra jellemezte.

A 2020-as év markáns törést jelentett: a koronavírus-járvány miatt, a GDP éves szinten közel 5%-kal zsugorodott, ami a vizsgált időszak legnagyobb visszaesése volt. A gazdaság 2021-ben látványosan emelkedett, meghaladva a 7%-os növekedést, azonban ez jórészt a bázishatásnak és a pandémia utáni újranyitásnak volt köszönhető. A következő években – különösen 2022 és 2023 között – a növekedési dinamika megtorpant: a magas infláció, az energiaválság, a gyenge európai konjunktúra és a hazai gazdaságpolitikai bizonytalanságok együttesen fékezték a bővülést. 2023-ban a GDP ismét enyhe negatív tartományba csúszott, majd 2024-ben csekély, de pozitív növekedés következett be.

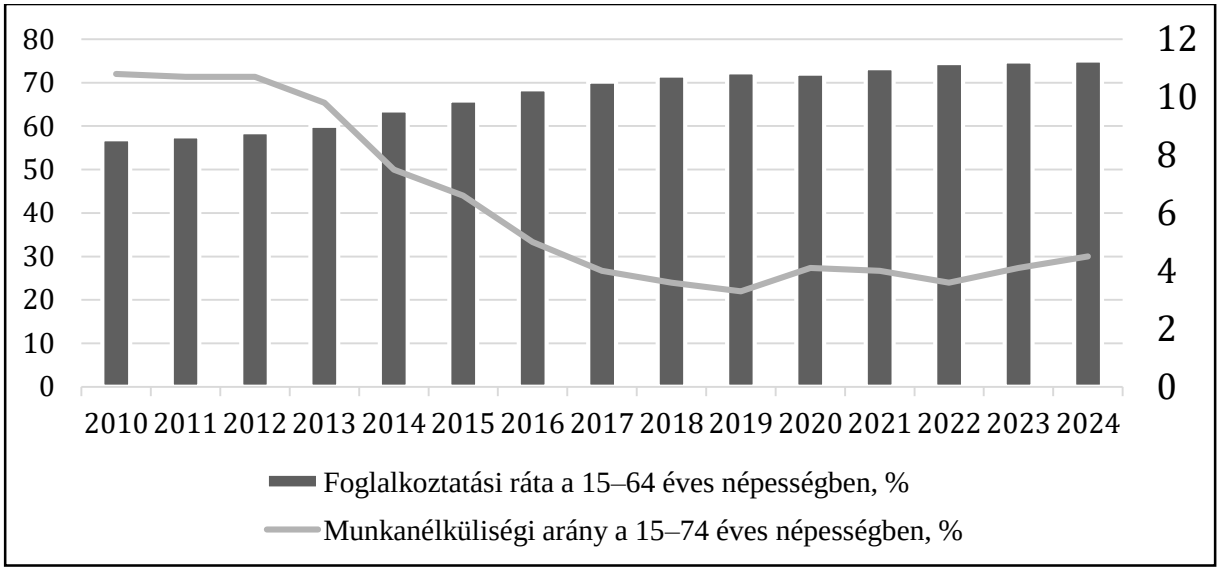
A változékonyság mögött több tényező húzódik meg: az energiaárak és infláció emelkedése, az EU-s forrásokhoz való hozzáférés bizonytalansága, valamint a globális és az európai gazdaság lassulása. A magyar gazdaság erőteljesen reagál a külső és belső hatásokra. A Nemzetközi Valutaalap (IMF) és az OECD is hangsúlyozza, hogy a magyar gazdaság növekedésének fenntartása strukturális reformokat, kiszámítható gazdaságpolitikát és beruházásösztönzést igényel. (OECD, 2024; IMF, 2025).

2. ábra: A fogyasztói árak változása az előző év azonos hónapjához képest
Forrás: Magyarország 2024, KSH, 2025

A KSH (2025) adatai alapján a magyar infláció alakulása 2021 és 2024 között rendkívül változatos képet mutatott, és több hullámban emelkedett, majd csökkent. Az ábra a fogyasztói árak éves változását mutatja, vagyis hogy az adott hónapban a termékek és szolgáltatások ára mennyivel volt magasabb, mint az előző év azonos hónapjában. 2021 elején az infláció még viszonylag alacsony szinten mozgott (3–5%), de az év második felétől fokozatosan gyorsulni kezdett. A háttérben nemcsak a pandémia okozta kínálati zavarok, hanem az emelkedő energiaárak és a nyersanyaghiány is álltak. Az MNB is ekkor kezdte meg kamatemelési ciklusát az infláció kordában tartása érdekében.
2022-ben az infláció drámaian felgyorsult, és az év második felében meghaladta a 20%-ot, majd 2023 elején érte el a csúcspontját, amikor 26–27% körüli éves áremelkedés volt tapasztalható. Ezt az időszakot már erőteljes élelmiszer- és energiaár-emelkedés jellemezte, amelyet súlyosbítottak a háborús és geopolitikai hatások, valamint a hazai árszabályozások (pl. ársapkák bevezetése, majd kivezetése), amelyek torzították a piaci folyamatokat.
2023 második negyedévétől az infláció üteme látványosan mérséklődött, főként a bázishatás, a visszafogottabb kereslet és a szigorú monetáris politika hatására. A KSH adatai szerint az év végére az éves infláció egyszámjegyűre csökkent.
2024-ben az infláció mértéke 3–5% között mozgott, ami már közelebb állt a Magyar Nemzeti Bank céljához. A mérséklődés ellenére az árak szintje továbbra is magas maradt a háztartások számára, ami érezhetően befolyásolta a fogyasztási szokásokat.
A magyar inflációs pálya a 2021–2024 közötti időszakban szélsőséges mozgásokat mutatott. A 2022–2023-as évek kiemelkedően magas inflációja az elmúlt három évtized legsúlyosabb áremelkedését jelentette, amit fokozatosan sikerült leszorítani. Ugyanakkor az árstabilitás fenntartása továbbra is kihívást jelent a gazdaságpolitika számára, különösen a külső energiafüggőség és az árszabályozási eszközök következményei miatt.

2. Munkaerőpiac: A vizsgált időszakot alacsony munkanélküliségi ráta jellemezte, ennek ellenére komoly problémát jelent a munkaerőhiány, különösen az egészségügyben, oktatásban és a szakképzett fizikai munkaerő terén.

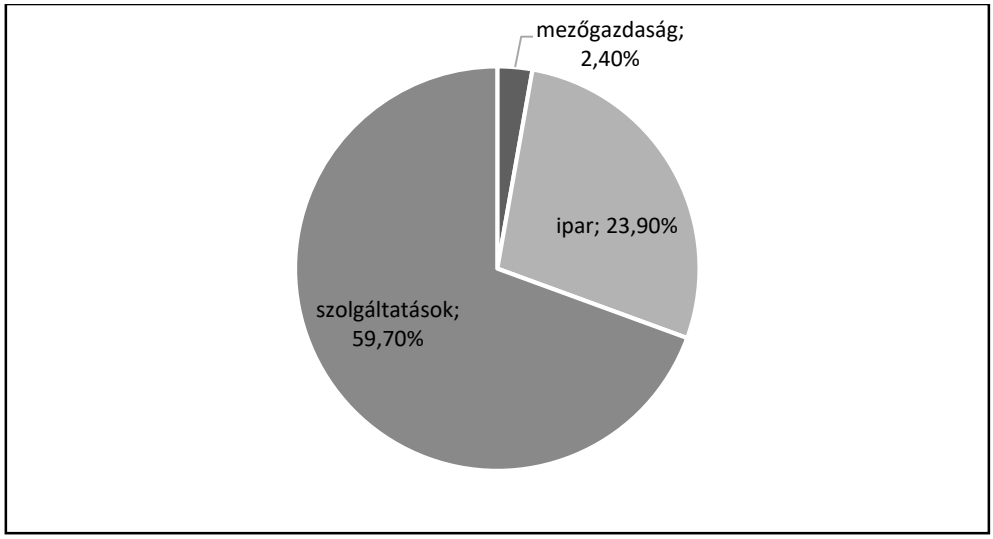
3. ábra: A munkaerőpiac legfontosabb éves adatai
Forrás: Magyarország 2024, KSH, 2025

A 2010 és 2024 közötti időszakban a magyar munkaerőpiac jelentős átalakuláson ment keresztül. A foglalkoztatási ráta a 15–64 éves korosztályban mintegy 20 százalékponttal növekedett (57%-ról 75% közelébe), míg a munkanélküliségi ráta 11%-ról 5% alá csökkent. Ezek az aggregált mutatók első ránézésre kedvező képet festenek a munkaerőpiac teljesítményéről. Ugyanakkor az egyes szektorok és régiók szintjén strukturális munkaerőhiány figyelhető meg, különösen az egészségügy, az oktatás és a szakképzett fizikai munkaerő területein.

Kőműves et al. (2024) kutatásai szerint a magyar gazdaságban egyre égető probléma a munkaerő megtartása és a megfelelő munkaerő biztosítása. A munkaerőhiány nem csupán mennyiségi, hanem kvalitatív dimenzióban is jelentkezik: a munkáltatók gyakran nem találnak a pozícióhoz megfelelő képzettségű jelentkezőket, különösen az agráriumban és az ipar egyes ágazataiban. Mindez a gazdasági versenyképességet és a szolgáltatások színvonalát is veszélyezteti (Kőműves et al., 2024a).

További problémát jelent a regionális egyenlőtlenség: míg a fővárosban és néhány nyugati megyében alacsony a munkanélküliség és erős a gazdasági aktivitás, addig a keleti régiókban a foglalkoztatás még mindig elmarad az országos átlagtól (Menyhért, 2024). A munkaerő mobilitásának hiánya – lakhatási, infrastrukturális és szociális tényezők miatt – tovább mélyíti ezeket a különbségeket. A problémák kezelése komplex, hosszú távú megközelítést igényel, amelyben kiemelt szerep jut az oktatás és a szakképzés reformjának, az átképzési programok bővítésének, valamint a külföldi munkaerő integrálásának. Ahogyan Kovács és Váradi (2024) rámutatnak, a szezonális és etnikailag diverz munkaerő alkalmazása egyre inkább rendszerbe épül az agrárszektorban, ami új társadalmi és foglalkoztatáspolitikai kihívásokat vet fel.

3. Gazdasági szerkezet: A hazai gazdaságra erős exportorientáltság jellemző, különösen az autóiparban és a feldolgozóiparban. Ugyanakkor az energiafüggőség és az innováció alacsony szintje kihívást jelent.

4. ábra: GDP - összetétele, származási ágazat szerint (2024-es becslés)
Forrás: https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/hungary/#economy

Magyarország gazdasági szerkezetét a fejlett országokra jellemző módon a szolgáltatási (tercier) szektor dominanciája határozza meg. A mezőgazdaság és a kapcsolódó ágazatok (primer szektor) gazdasági súlya folyamatosan csökken, míg az ipar (szekunder szektor) – különösen a járműipar és a feldolgozóipar – továbbra is meghatározó szerepet tölt be az exportvezérelt növekedésben.
A primer szektor hozzájárulása Magyarország bruttó hazai termékéhez 2024-ben mindössze 2,37% volt, ami az agrárágazat relatív súlyának csökkenését mutatja (TheGlobalEconomy, 2024). A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai szerint e szektor aránya 2023-ban is alacsony, 3,4% körüli értéken stagnált (KSH, 2024).
A szekunder szektor, vagyis az ipar és az építőipar együtt, a GDP hozzávetőleg 24,3%-át adta 2023-ban (Statista, 2024). Ezen belül meghatározó szerepe van a járműiparnak, amely a hazai ipari export döntő hányadát képviseli, különösen a német autóipari vállalatok beruházásain keresztül (Doingbusinessinhungary, 2024). Az ipar magas exporthányada ugyanakkor sérülékennyé teszi a gazdaságot a külső kereslet ingadozásaival szemben.
A tercier szektor, vagyis a szolgáltatások részesedése a magyar GDP-ből 2023-ban 57,56% volt (Statista, 2024). A szektoron belül növekvő jelentőséggel bírnak a pénzügyi, informatikai és üzleti szolgáltatások, miközben az állami szolgáltatások – mint az egészségügy és oktatás – strukturális modernizációja továbbra is elmarad a gazdaság többi részének fejlődésétől (Menyhért, 2024).

Összességében Magyarország gazdasági szerkezete a fejlettebb országokéhoz hasonló mintát követ, azonban a szektorok közti belső egyensúlyhiányok, a technológiai innováció alacsony szintje és az energiaimport-függőség komoly kihívásokat jelentenek a gazdaság jövőbeli fenntarthatósága szempontjából.

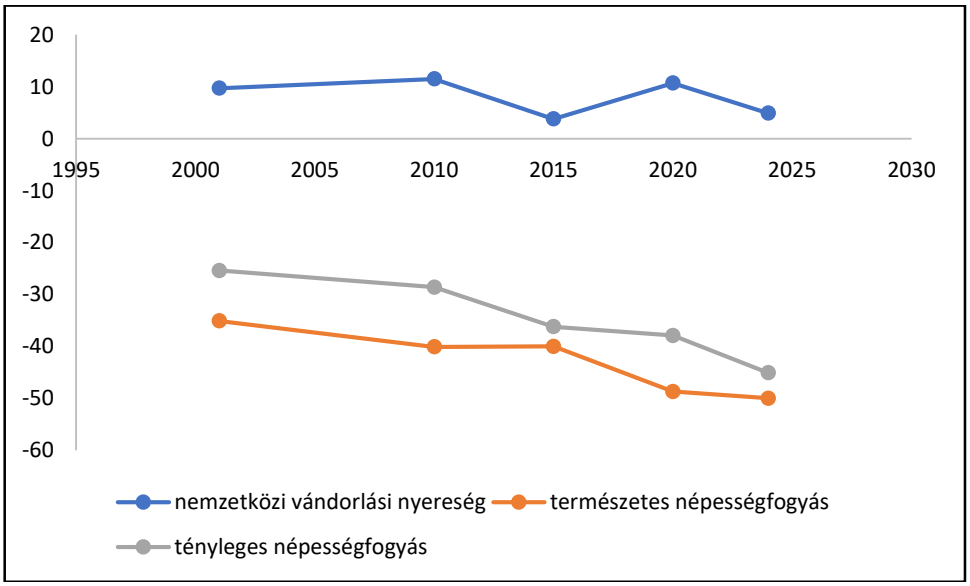
A magyarországi társadalmi folyamatok fontos jellemzői

A társadalmi folyamatok szintjén a kedvezőtlen demográfiai trendek folytatódnak. A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint 2024-ben tovább csökkent a népességszám: 88 800 gyermek született, miközben a halálozások száma 133 900 volt, így a természetes fogyás

mértéke 45 000 főre nőtt (KSH, 2025b). A népességfogyást mérsékelte ugyan a pozitív nemzetközi vándorlási egyenleg, de ez nem volt elegendő a trend megfordításához. A hivatal megállapítása szerint: „A népességfogyás ütemét 2024-ben is fékezte a nemzetközi vándorlási többlet.” (KSH, 2025b)
A születéskor várható élettartam kis mértékben javult: 2023-ban 75,5 év volt, 2024-re ez 75,8 évre emelkedett (Eurostat, 2025). Ez továbbra is elmarad az EU-átlagtól, amely 2024-ben 81,5 év volt. A javulás hátterében részben az egészségügyi ellátáshoz való jobb hozzáférés és a COVID–19-járvány utáni helyreállás állhat, de a változás üteme lassú.
Az Európai Unió egészére jellemző gazdasági és demográfiai kihívások, mint az idősödő népesség, a produktivitási növekedés lassulása és a munkaerőhiány Magyarországot is érintik. Az uniós gazdaságpolitika fókuszában egyre inkább az energiafüggetlenség, a digitális és zöld átmenet támogatása áll, de a kohéziós és helyreállítási forrásokhoz való hozzáférés nehézségei (pl. jogállamisági viták miatt) Magyarország növekedési lehetőségeit tovább szűkíthetik.

Magyarország népességszáma 1981-ben érte el történelmi maximumát (10 millió 713 ezer fő). Ezen időponttól folyamatos csökkenés látható, melynek legfőbb oka, hogy a halálozások száma meghaladja a születésekét. Az elmúlt egy-két évtizedben ezt egészíti ki a kivándorlások száma, bár utóbbi nem követhető pontosan mérhető módon. 2025 január 1-jén Magyarország lakossága 9 millió 721 ezer fő volt (www.nelesseginfo.hu)

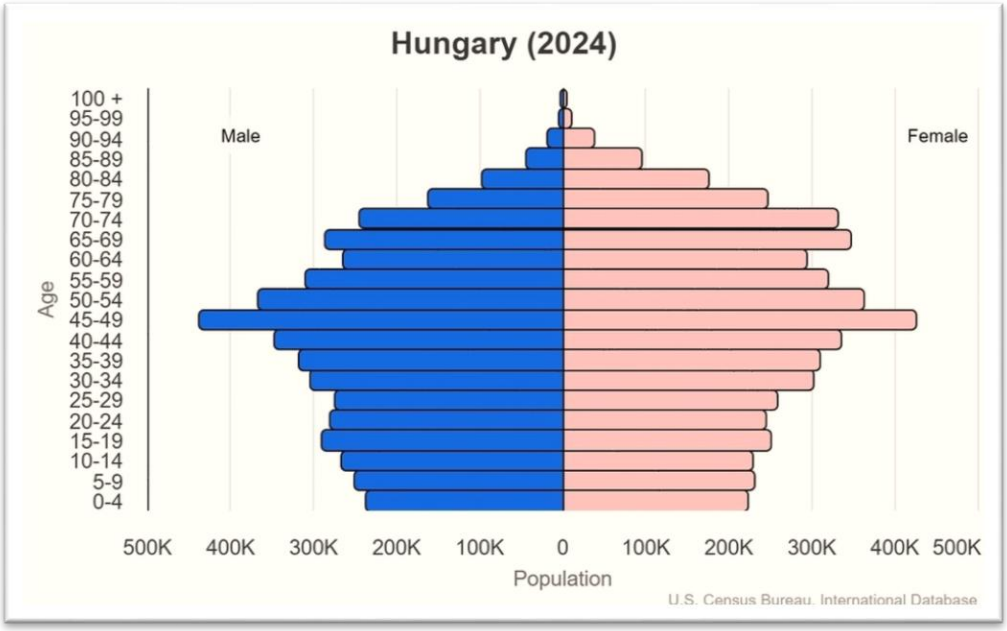
A társadalom népességszáma dinamikus mutató, amelyet egyszerre alakít a születések és halálozások aránya, a migráció, az egészségügy és a gazdasági-társadalmi környezet. A hosszú távú demográfiai folyamatok (pl. elöregedés, elvándorlás) alapvetően befolyásolják egy ország jövőjét, gazdaságát és társadalmi kohézióját.

5. ábra: A népességszámot alakító tényezők (ezer fő)
Forrás: Magyarország 2024, KSH, 2025

Ugyanakkor a hazai népesség korszerkezete tovább idősödött, amihez az időskorúak számának növekedése mellett a gyermek- és az aktív korúak csökkenő létszáma is hozzájárult. Hazánkban a születéskor várható élettartam évek óta stagnál, míg az egészségesen várható élettartam emelkedik, viszont a kettő között több mint tíz év a különbség. (Trásy, 2024) Ez azt eredményezi, hogy egyre erőteljesebben emelkedik az idősödő társadalom tagjainak száma,

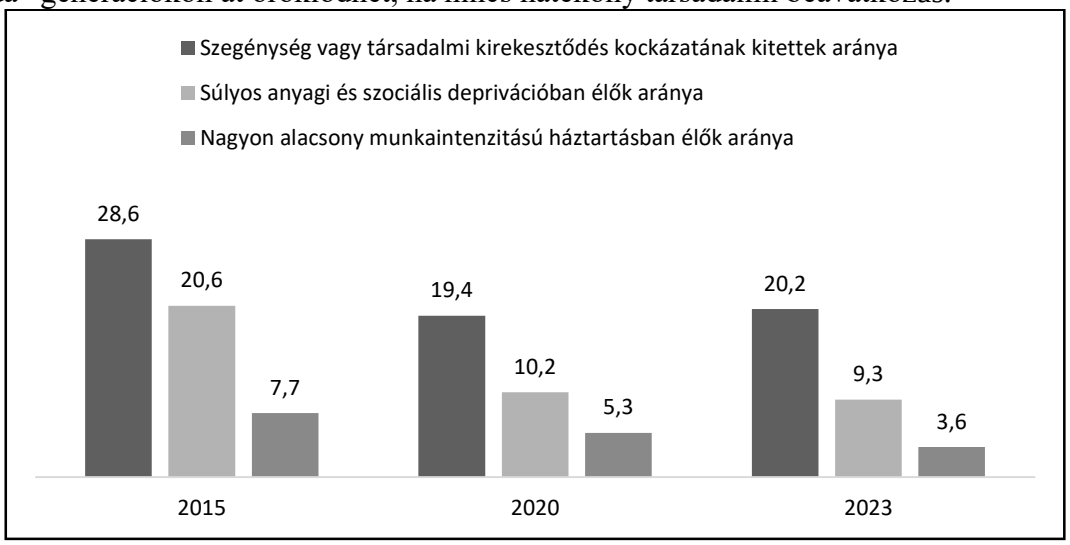
amely számos szociális kérdést is felvet, a megoldási stratégiák kidolgozása mellett. Az idősellátás alapját az állam által fenntartott szociális háló adja, amelyet az önkormányzatok, az egyházak, a civil szervezetek és a magánintézmények egészítenek ki. A cél az, hogy minden idős ember hozzáférjen a számára megfelelő segítséghez – akár saját otthonában, akár intézményi környezetben. Ez komoly anyagi, illetve társadalmi terhet ró a magyar gazdaságra, mivel ugyanakkor a fiatal korosztály ezt nem tudja pótolni. További nehézséget jelent az elvándorlás ténye is, mely szintén elsősorban a fiatal generációt érinti. A kivándorlás fő oka az anyagi bizonytalanság és a korlátozott lehetőségek. Számos fiatal úgy érzi, hogy külföldön kiszámíthatóbb jövőt, tartós társadalmi pozíciót tud megteremteni magának. A kivándorlás azonban nemcsak az egyének döntése, hanem a társadalom ügye is, hiszen fiatal, képzett munkaerőt veszít, amely hosszú távon gyengíti a gazdaságot és az innovációt.

6. ábra: A népesség nemek és korcsoportok szerint, 2024
Forrás: https://www.cia.gov/the-world-factbook/static/94dcc519e4f71f2ce80b1c4117896ce7/hu_popgraph2024.jpeg

A társadalmi kohézió az emberek együttműködésének képessége, a bizalom és a közös célokért történő munkálkodás. Magyarországon a közösségi és a bizalmi kérdések az utóbbi években meglazultak, az emberek közti kapcsolatok labilisabbakká váltak, mely tulajdonképpen továbbra is egy kelet-európai sajátosságot hordoz magán.
Magyarországon a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya 2015 és 2021 között fokozatosan csökkent. (KSH, 2025)
Ezt a társadalmi kohéziót tovább gyengíti a növekvő gazdasági és regionális egyenlőtlenség is, a nagyvárosok és a vidéki térségek között továbbra is eltérő az életszínvonal. A társadalmi rétegek esetében a státusban alul elhelyezkedő alacsony jövedelemmel rendelkező vagy nem rendelkező embereket érinti leginkább a gazdasági változás. Az elszegényedés esetükben különösen kockázatos. Leginkább tehát a jövedelmi egyenlőtlenségekben, a munkanélküliségben, a lakhatási problémákban és a társadalmi kirekesztettségben mutatkozik

meg. A háztartások jelentős része hónapról hónapra él, és kevés megtakarítással rendelkezik. Különösen veszélyeztetettek a nagycsaládosok, az alacsony iskolázottságú emberek, az egyszülős családok, valamint a romák és a hátrányos helyzetű térségekben élők.
Egyre markánsabban van jelen a gyermekszegénység. A szegény családokban felnövő gyerekek gyakran alacsonyabb iskolai végzettséget szereznek, nehezebben találnak munkát, és így nagyobb eséllyel maradnak szegénységben felnőttként is. Ez az úgynevezett „szegénységi csapda” generációkon át öröklődhet, ha nincs hatékony társadalmi beavatkozás.

7. ábra: A szegénység és a társadalmi kirekesztődés fő indikátorainak alakulása [%]
Forrás: Magyarország 2024, KSH, 2025

KUTATÁSI MÓDSZEREK

Az összefoglaló munka alapját az irodalmak szintetizálásából készült elméleti tartalom adja, mely egyrészt a rendelkezésre álló szakirodalmakból, másrészt a szerzők korábbi kutatásaiból épült fel. A hazai és nemzetközi szakirodalmak a tanulmány kereteit adták meg, a téma megértése és feldolgozása céljából, míg az adatok az elméleti feltevéseket próbálják meg igazolni. A KSH (2025) legfrissebb adatai, elemzései nagyban segítették a jelen munka elkészítését, hiszen a rendelkezésre álló adatok naprakész állapota azonnali helyzetképet tudott biztosítani a társadalom és gazdaság viszonyrendszeréről.

EREDMÉNYEK

Magyarország növekedési kilátásait tehát nagymértékben befolyásolják a külső keresleti feltételek, különösen a német gazdaság gyenge teljesítménye. A jelenlegi gazdaságpolitika kiszámíthatatlansága hátráltatja a beruházásokat, továbbá a világgazdasági és világpolitikai zavarok – köztük az infláció, a geopolitikai feszültségek és a kereskedelmi bizonytalanság – jelentős hatással vannak Magyarország gazdaságára. Az IMF és OECD jelentései alapján a hazai gazdaságpolitika alkalmazkodóképessége kulcsfontosságú.

A magyarországi demográfiai folyamatok területén a népesség csökkenése és elöregedése komoly problémát jelent, melyet tovább nehezít az alacsony születési ráta és a kivándorlás. Társadalmi téren további különbségek tapasztalhatók a városi és vidéki térségek között, valamint a társadalmi rétegek között. A szegénység területenként eltérően, de jelenlévő probléma, leginkább a nagycsaládosokat és a hátrányos helyzetű térségekben élőket érinti. Az

Eurostat 2024-es adatai szerint a szegénység vagy társadalmi kirekesztés által veszélyeztetett gyermekek aránya Magyarországon 21% körül volt, mely alig maradt el az EU átlagától.

Kiemelten fontos kérdés a társadalmi kohézió. Magyarországon a társadalmi kohéziót erősítheti az oktatás, a szociális biztonság, a munkahelyteremtés, valamint a civil közösségek és helyi együttműködések támogatása. Az iskolák és közösségi intézmények szerepe kulcsfontosságú, ezen intézmények keretében toleranciát és a közösségi felelősségvállalást sajátíthatunk el. Ugyanakkor a társadalmi kohéziót gyengíthetik a gazdasági egyenlőtlenségek, a politikai megosztottság, az elszegényedés, valamint a bizalomhiány az intézmények iránt. Magyarország esetében ezek kezelése hosszú távú, tudatos társadalompolitikai és közösségi összefogást igényel, mely segíthet a közös jövőkép kialakításában is.

ÖSSZEFOGLALÁS

A magyar társadalom és gazdaság napjainkban egyszerre mutat stabilitási és sérülékenységi jegyeket. A kihívások között kiemelkedik az infláció, a demográfiai válság, az egyenlőtlenségek és a közszolgáltatások helyzete, e négy jellemző körül két elem kiemelten megoldásra vár; a demográfiai válság és a társadalmi esélyegyenlőség megvalósítása.

A 2020-as évek első felében a magyar gazdaság stagnált, miközben komoly külső és belső kihívásokkal kellett szembenéznie. A világgazdasági és geopolitikai bizonytalanságok (pl. pandémia, infláció, háborús konfliktusok) globálisan és hazai szinten is erőteljes hatással voltak a gazdasági teljesítményre. A Nemzetközi Valutaalap (IMF) és az OECD elemzései alapján a gazdaságpolitikai eszközök torzító hatásai, a beruházások gyengülése, valamint a demográfiai és munkaerőpiaci problémák tovább nehezítik a gazdasági kilátásokat.

A magyarországi demográfiai folyamatok területén a népesség csökkenése és elöregedése komoly problémát jelent, melyet tovább nehezít az alacsony születési ráta és a kivándorlás. Társadalmi téren további különbségek tapasztalhatók a városi és vidéki térségek között, valamint a társadalmi rétegek között. A szegénység területenként eltérően, de jelenlévő probléma, leginkább a nagycsaládosokat és a hátrányos helyzetű térségekben élőket érinti. Az Eurostat 2024-es adatai szerint a szegénység vagy társadalmi kirekesztés által veszélyeztetett gyermekek aránya Magyarországon 21% körül volt, mely alig maradt el az EU átlagától. Különösen fontos kérdés a társadalmi kohézió, melyet erősítheti az oktatás, a szociális biztonság, a munkahelyteremtés, valamint a civil közösségek és helyi együttműködések támogatása.

BEFEJEZÉS

A tanulmány összességében egy látlelet kívánt lenni Magyarország jelenlegi gazdasági és társadalmi helyzetéről, régióban betöltött pozíciójáról. A gazdasági helyzet általános és szakterületekre vonatkozó adatai és elemzései nem feltétlen értékelést jelentettek, inkább azt az aktuális helyzetképet, amely a kelet-európai társadalmak is magukon hordoznak.

A társadalmi változások inkább az európai trendeket követik, mely az elöregedést, az elvándorlást, a gyerekszám születések számának csökkenését, valamint az egyenlőtlenségi mutatókat láttatja. Az elkövetkező években mind a belső, mind pedig a külső hatások következtében elengedhetetlenné válik a gazdasági és társadalmi szinteken történő változásokra való felkészülés.

FELHASZNÁLT IRODALOM
SZAKANYAGOK

A társadalmi csoportok helyzete Magyarországon 2019-2024. (2025). Kutatási jelentés. Budapest, Századvéd. Letöltés helye: https://szazadveg.hu/wp-content/uploads/2025/02/Szazadveg-A-tarsadalmi-csoportok-helyzete-Magyarorszagon-2019-2024_pdf.pdf

Kovács, K. & Váradi, M. M. (2024). '*We need to stay alive': ethnicisation and shortage of farm labour in Hungary.* Scottish Geographical Journal. Letöltés helye: https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14702541.2023.2287442

Kőműves, Zs. S. et al. (2024a). *Challenges of the labour market and employment in Hungarian agriculture*. Selye E-Studies, 15(1–2). Letöltés helye: https://real.mtak.hu/219535

Kőműves, Zs. S. et al. (2024b). *Labour Shortage and Labour Retention as a Possible Strategy* In a Difficult Economic Situation. Central European Business Review, 13(4), 103–121.Letöltés helye: https://cebr.vse.cz/artkey/cbr-202404-0006...

Menyhért, B. (2024). *The labor market in Hungary, 2000–2025.* IZA World of Labor. Letöltés helye: https://wol.iza.org/articles/the-labor-market-in-hungary/v1

Trásy Lilla (2024): Idős családtagot gondozók főbb társadalmi-demográfiai jellemzői és szubjektív jólléte, az otthoni és munkahelyi teendők egyensúlya. Kapocs 7(3-4):137-151. Letöltés helye: https://www.kapocsfolyoirat.hu/ujkapocs/doi/2024.3-4/KAPOCS.2024.3-4.10.pdf

ADATOK

DoingBusinessInHungary.com (2024). Hungarian Economy Overview. Letöltés helye: https://doingbusinessinhungary.com/general-information

Eurostat (2025). *Employment and life expectancy data*. Letöltés helye: https://ec.europa.eu/eurostat)

IMF (2025). *Hungary: Staff Concluding Statement of the 2025*. Article IV Mission. International Monetary Fund.Letöltés helye: https://www.imf.org/en/News/Articles/2025/06/20/hungary-staff-concluding-statement-of-the-2025-article-iv-mission

KSH (2025): *Fogyasztói árak változása – havi adatok.* Letöltés helye: https://www.ksh.hu/stadat_files/ara/hu/ara00001.html
és https://www.ksh.hu/fogyasztoiarak](https://www.ksh.hu/fogyasztoiarak

KSH (2025). *Magyarország bruttó hazai terméke (GDP), 2024-es előzetes adatok alapján.*

KSH (2025a). *Munkaerőpiaci adatok 2025. január*. Központi Statisztikai Hivatal. Letöltés helye: https://www.ksh.hu

KSH (2025b). *Népmozgalmi adatok*, 2024. Központi Statisztikai Hivatal. Letöltés helye: https://www.ksh.hu

KSH (2024). *Mezőgazdasági ágazati mutatók*. Központi Statisztikai Hivatal. Letöltés helye: https://www.ksh.hu

Magyarország 2024. KSH, 2025. Letöltés helye: Magyarország, 2024

Magyarország népességének alakulása 2020 – 2025. Letöltés helye: www.nepesseginfo.hu

MNB (2024): *Inflációs jelentés* – 2024. december. Letöltés helye: https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/inflacios-jelentes

OECD (2024): *Hungary – Economic Outlook.* Letöltés: https://www.oecd.org/economy/hungary-economic-snapshot/
OECD (2024). *Hungary – Economic Snapshot* Letöltés helye: https://www.oecd.org/economy/hungary-economic-snapshot
OECD (2024). *Hungary – Economic Survey 2024. Organisation for Economic Co-operation and Development.* Letöltés helye: https://www.oecd.org/economy/hungary-economic-snapshot/
TheGlobalEconomy (2024). *Hungary: Agriculture, value added (% of GDP). Letöltés helye:* https://www.theglobaleconomy.com/Hungary/Share_of_agriculture/
Statista (2024). *Hungary: Share of economic sectors in the GDP 2013–2023.* Letöltés helye: https://www.statista.com/statistics/339742/share-of-economic-sectors-in-the-gdp-in-hungary/
The Word Factbook. Hungary data. Letöltés helye: https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/hungary/#economy